

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XIX. De his, quæ pertinent ad vnitatem quantum ad operationem
Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

QVÆST. XIX.

**¶ Super Questionis
19. Artic primum.**

QVÆSTIO XIX.

De pertinentibus ad virtutem Christi quantum ad operationem, in quatuor articulos diuisa.

Titulus articuli
¶ presentis & sequentis, accurata eger annotatione, sive sensus, nam cum unum multipliciter dicatur, & sequens est ut operatio una multipliciter dicatur. In propo-
sito autem ut Auctor ipse in hoc articulo insinuat, & in sequenti aperte testatur, sermo est de operatione unitate & humanitatis, uel plures.

Secundo, Vtrum in Christo sint plures operationes secundum humanam naturam.

Tertio, Vtrum Christus secundum humanam operationem aliquid sibi meruerit.

Quartio, Vtrum per eam aliquid meruerit nobis.

EINDE considerandum est de unitate operationis Christi.

Et circa hoc queruntur quatuor:

Primo, Vtrum in Christo sit una operatio diuinitatis & humanitatis, uel plures.

Secondo, Vtrum in Christo sint plures operationes secundum humanam naturam.

Tertio, Vtrum Christus secundum humanam operationem aliquid sibi meruerit.

Quartio, Vtrum per eam aliquid meruerit nobis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum in Christo sit una tantum operatio diuinitatis & humanitatis.

APRIMVM sic proceditur. Videtur, quod in Christo sit una tantum operatio diuinitatis & humanitatis. Dicit enim Dion. * in 2. cap. de Di. no. Discreta autem est benignissima circa nos Dei operatio pro hoc, quod secundum nos ex nobis integre uire humanum est Verbum, quod est supra substantiam & operari & pati, quæcumque humana eius diuinæque operationi congruent. ubi una operationem nominat, humanam & diuinam, quia in Greco dicitur theandrica, id est, Dei uirtus. uidetur igitur esse una operatio compoluta in Christo.

Prat. Principalis agentis, & instrumenti est una sola operatio: sed humana natura in Christo fuit instrumentum diuinæ, ut supra dictum est. ergo cadet est diuinæ, & humana naturæ in Christo operatio.

Prat. Cum in Christo sint duas naturas in una hypostasi vel persona, necessarium est unum & idem esse, quod pertinet ad hypostasim uel personam: sed operatio pertinet ad hypostasim uel personam: nihil enim operatur nisi suppositum subsistens, unde secundum Philosophum actus sunt singularium. ergo in Christo estuna & cadet operatio diuinitatis, & humanitatis.

Prat. Sicut estesse est hypostasis subsistentis, ita etiam operari: sed propter unitatem hypostasis est in Christo unum esse,

ARTIC. I.

Fut supra dictum est. ergo etiam propter eandem unitatem est in Christo una operatio.

Prat. Vbi est unum operatum, ibi est una operatio: sed idem operatum erat diuinitatis & humanitatis, sicut sanatio leprosi, uel suscitatio mortui. ergo uidetur quod in Christo sit una tantum operatio diuinitatis & humanitatis.

SED CONTRA est, qd Amb. *

dicit in 2. lib. ad Gratianum imperatorem, Quemadmodum eadem operatio diversa est potestis, nunquid sic potest minor quemadmodum maior operari, aut una operatio potest esse, ubi diversa substantia est?

RESPON. Dicendum, qd supra * dicti heretici, qui posuerunt in Christo unam uoluntatem, posuerunt etiam in Christo unam operationem. Et ut eorum opinio erronea melius intelligatur, considerandum est, quod vbi cumque sunt plura agentia ordinata, inferius mouetur à superiori, sicut in homine corpus mouetur ab anima, & inferiores uires à ratione. Sie igitur actiones & motus inferioris principij sunt magis operata quædam, qd operationes: id autem quod pertinet ad supremum principium, est proprie operatio, puta, si dicamus in homine qd ambulare, quod est pedū, & palpare, quod est manuum, sunt quædam hois operata, quorum unum operat anima per pedes, aliud per manus. & quia est eadem anima operans per utrumque, ex parte ipsius operantis, quod est primū principium mouens, est anima & indifferens operatio: ex parte autem ipsorum operatorum dñia inuenitur. Sicut autem in homine puro corpus mouetur ab anima, & appetitus sensitivus à ratione, ita in Domino Iesu Christo humana natura mouetur & regebatur à diuina. Et ideo dicabant, qd eadem est operatio & indifferens ex parte ipsius diuinitatis operantis: sunt tamē diuersa operata, in quantum, s. diuinitas Christi aliud agebat per seipsum, sicut qd portabat oīa uerbo uirtutis sua: aliud autem per humanam naturam, sicut qd corporaliter ambulat. Vnde in sexta Synodo inducuntur verba Seueri heretici, sic dicentis. Ea que agebantur & operabantur ab uno Christo, multum differunt: quedam enim sunt Deo decibilia, quedam humana, ueluti corporaliter uadere super

pria, & humanitas agit etiam uirtute propria (quāvis coagat simili deitati) nō est deitatis & humanitatis in Christo operatio, sed est una & multa. Verbi gratia, dum Christus sanauit infirmos tangendo, si fuit in illo opere aliquis actus cauatus ab humanitate uirtute p. l. & aliquis cauatus a diuinitate viri pagi, ut propria, operatio illa non est una tantum, sed est quæda vna & multa. Una putat fanatio, quia uirtute propria deitatis, & ab humanitate instrumentalis est, duæ vero, quia adiungitur dicta operatio operatio, qd est ab humanitate uirtute propria, dum laetatione coniungitur voluntaria cōactio: fanatio enim, vna operatio est deitatis, con tactus autem voluntarius ponetur humana operatio à propria humanitate uirtute. Si autem sola deitas propria uirtute operari ponatur, & humanitas solum ut pote exequi pri capitis agentis uirtutem ponetur, vna tantum operatio inueniretur in humiliacione. Hec dit.

PIn corpore articulo primo recitatur simul & declaratur hereticorum positione cum fundamento: secundo ostenditur radix erroris eorum: tertio respondeatur questione ibi. Et ideo vicimus, quia mouens & motum.

¶ Quod ad primum erronea conclusione est. In Christo est vna tantum operatio, licet sint multa operata. Probatur, quia vna tantum est in Christo principium actuum, scilicet deitas: humanitas autem instrumentalis fe haberet. Declaratur hanc & in animare specie organorum corporeorum, & respectu virium sensitivarum.

¶ Quod ad secundum radice errandi ponitur, quia non distinguuntur operationem instrumenti per primam

Inf. q. 25. art.
1. ad 2. & 3.
diff. 10. q. 1.
art. 3. q. 1. ad
3. & diff. 18.
art. 1. & 4. art.
1. ad 3. & 11.
art. 1. ad 2. &
6. & uni. art.
1. ad 16. &
art. 5. & 17.
Cap. 2. inter
f. nunc & me
diante

Q. 13. art. 2.
& 3.

Lib. 1. Meta
ph. c. 1. ante
mediū 10. 3.

in Christo conseq̄
ter ponetur deita
tis & humanitatis
vna tantum opera
tio, iuxta unitatem acti
ni principij proprij.
¶ si in Christo deita
tis agit uirtute pro

QVAEST. XIX.

Dei verbum. Sic igitur patet, & alia est operatio humana, in qua Pater, & Spiritus sanctus non comunicant nisi secundum acceptationem misericordiae suae: & alia est eius operatio, in quantum est Dei verbum, in qua communicant Pater, & Spiritus sanctus

A D SECUNDVM dicendum, quod instrumentum dicitur aliquid agere ex eo, quod mouetur a principali agente, quod tamen prater hoc potest habere propriam operationem secundum suam formam, ut de igne dictum est.* Sic igitur actio instrumenti, in quantum est instrumentum, non est alia ab actione principalis agentis: potest tamen habere aliam operationem, prout est res quædam. Sic igitur operatio, quæ est humanæ naturæ in Christo, in quantum est instrumentum diuinitatis, non est alia ab operatione diuinitatis: non enim est alia salutatio, qua saluat humanitas Christi, & diuinitas eius: habet tamen humanæ naturæ in Christo, in quantum est natura quædam, quædam propriam operationem præter diuinam, ut dictum est.*

A D TERTIVM dicendum, quod operari est hypostasis sub sistens; sed secundum formam, & natum, à qua operatio species recipit. & ideo à diversitate formarum, seu naturarum est diversa species operationum: sed ab unitate hypostasis est unitas secundum numerum, quantum ad operationem specie. Sicut igitur habet duas operationes specie differentes, illuminare, & calefacere, sicut differentiationem lucis, & caloris, & tamen est una numero illuminatio igitur semel illuminantis. Et similiter in Christo oportet, quod sint duas operationes specie differentes sicut in eius duas naturas: quælibet in operationum est una numero in Christo semel facta, sicut una ambulatio, & una sanatio.

A D QVARTVM dicendum, quod esse & operari est personæ à natura, aliter tamen, & aliter. Nam esse, pertinet ad ipsam constitutionem personæ, & sic quantum ad hoc se habet in ratione termini, & ideo unitas personæ, requirit unitatem ipsius esse completi, & personalis: sed operatio est quidam effectus personæ secundum aliquam formam, vel naturam, vnde pluralitas operationum non præjudicat unitati personali.

A D QVINTVM dicendum, quod aliud est proprium operatum operationis diuinæ, & operationis humanæ in Christo: sicut operatum proprium diuinæ operationis est sanatio leprosi, operatum autem proprium humanæ naturæ est, cius contactus. Cōcurrent autem ambae operationes ad unum operatum, secundum quod una natura agit cum communione alterius, ut dictum est.

T Super Questionis
19. Artic. primum.

T Itulus ex p̄fendi clarus ē.
¶ In corp. tria sunt primo, declaratur in cōsideratione, & q̄ sit operatio humana, & vel non humana, & similiter una, vel multa. Secundo, declaratur hæc eadem in puro homine, applicando ad purum hominem cōsideratione. Tertio, applicando ad Christum, rēdeamus q̄ sit una cōclusio ne. In Christo ē una

A R T I C U L U S II.
¶ Vrum in Christo sint plures operationes humanæ.

A D SECUNDVM sic procedit. Vr̄, quod in Christo sint plures humanæ operationes. Christus enim in quantum homo, cōcat cum plantis in natura nutritiis, cum animalibus aut in natura sensitiva, cum Angelis aut in natura intellectiva, sicut & ceteri homines: sed alia est operatio plantæ, in quantum est planta: & alia animalis, in qua-

ARTIC. II.

tū est animal. ergo Christus, in quantum est homo, habet plures operations.

¶ 2. Præte. Potentia, & habitus distinguuntur sicut actus: sed in anima Christi fuerint diuersa potentia, & diuersi habitus: ergo & diuersæ operations.

¶ 3. Præte. Instrumenta debent esse proportionata operationibus: corpus autem humanum habet diuersa membra differentia secundum formam. ergo diuersis operationibus debent esse accommodata. Sunt ergo in Christo diuersæ operations secundum humanam naturam.

SED CONTRA est, quod sicut Damasc. * dicit in 3. lib. operatio sequitur naturam: sed in Christo est tamen una natura humana: ergo in Christo sicut una tantum operatio humana.

R E S P O N S U M Dicendum, quod quia homo est id, quod est secundum rationem, illa operatio dicitur esse simpliciter humana, quæ à ratione procedit per voluntatem quæ est rationis appetitus. Si quæ aut operatio est in homine, quæ non procedit à ratione, & voluntate, non est simpliciter operatio humana: sed cōuenit homini sicut aliquam partem humanae naturæ: quæque quidem, sicut ipsam naturam elementi corporalis, sicut ferri deorsum: quæque vero, sicut virtutem animæ vegetabilis, sicut nutriti, & aperi: quæque vero, sicut partem sensitiuam, sicut videre, & audire, imaginari, & memorari, cōcupiscere, & iracui. Inter quas operationes est differentia. Nā operationes animæ sensitiuæ sunt aliqualiter obedientes rationi: & ideo sunt aliqualiter rationales, & humanæ, in quantum sicut obedient rationi, ut patet per Philo in 1. Ethic. * Operationes vero, quæ sequuntur animam vegetabilem, vel è natura elementaris corporis, non subiiciuntur rationi, vnde nullo modo sunt rationales, nec humanæ simpliciter, sed solum sicut partem humanae naturæ. Dicitur est aut supra, * quæ agens inferioris agit per propriam formam, tunc est alia operatio inferioris agentis, & superioris: quæ vero agens inferioris non agit, nisi secundum quod est motum à superiori agente, tunc est eadem operatio superioris agentis, & inferioris. Sic igitur in quocumque homine puro alia est operatio elementaris corporis, & animæ vegetabilis ab operatione vo-

humana operatio magis, quam in quocumque homine.

¶ Quo ad primum, quia titulus duos terminos claudit, scilicet operationem humanam, & voluntatem, vel pluralitatem, ideo Autem primò operationem elucidat humanam, & deinde illius voluntatem, vel multitudinem in cōsideratione. Dicit ergo tria. Primò. Operatio humana simpliciter est, quæ à ratione procedit sicut voluntate, quia homo est homo per rationem, & per operationem reliqua operationes attribuitur. Secundò. Differentia inter operationes humanæ sicut pars rationis naturæ humanae est, quod quædam sunt participes quæque humanae, vñ quæ sunt participes sensitiuæ: & quædam non, vñ quæ sunt participes vegetabilis, & elementaris. Tertiù. Subordinatio rationum agentium propriis virtutib; operationes sunt multæ, a genio vero una virtus vna est operatio.

¶ Nota hic duo. Primo, quod quia ratio (vñ dī 9. Metaph.) est ad opposita, & ab electione, que est actus voluntatis determinatur, ideo ratio, & voluntas pro vincere principio operationis humanae copiatur: & id est operationem esse: à ratione, & à voluntate, quæ est appetitus rōmī determinatus. Secundo, vñ dī 9. Metaph. ¶ cum in litera dī operationem hominis non procedentem à voluntate conuenire homini sicut aliquam partem humanae naturæ, & subdistinguuntur pars humanae naturæ in elementariam, vegetabilem, & sensibilem, dubiū surgit de primo actu intellectus, qui est hominis, & nō à voluntate, nec ab aliqua harū partiis. Vnde dupliceiter potest intelligi litera sensus primo, ut sit sermo de genere operationis, ita q̄ sensus est, si qd genus operationis est.

con-

conueniens homini, &c. Et tunc caret scrupulo litera, quia licet inueniatur in homine aliqua operatio non à voluntate, nec in illas partes numeratas in litera vt primus actus intellectus quem operet esse naturalem, ut pote, ante oēm actum voluntatis non sūt inueniuntur aliquod genus operationis in homine, qd non sit à voluntate

aut ab aliqua nominata parvum. Intelligere enim hominis ēm suum genus est à voluntate, quāus prima intellectio ac accepta Alio modo, potest intelligi, vt litera intelligatur, vt lona: 1. q operatio hominis nō a voluntate, non est similipli humana, sed conuenit homini ēm aliquam partem humanae naturae, & hic terminetur sententia, ita q̄ sequens distinctione non apponatur, vt evanescat pars humanae naturae: sed vi narrativa parvum humanae naturae opportunarum ad propoſitum.

Dico aut̄ hoc, quia inter partes humanae naturae est computanda intellectua pars, vi natura, sicut sensitiva, vegetativa, & elementaria. Et sic multo magis sine vila glossa litera caret scrupulo, quia primus actus intellectus nō est proprius huminis, & conuenit homini ēm partem intellectuam humanae naturae: sequitur enim actus ille ad partem intellectuam, vi natura quādā est, sicut ad graue sequitur moueri deorsum: uterque enim motus est à generante deductus impedimentis, & pars intellectuam vi natura sumpta, optime distinguuntur contra rationem appetitus determinatam ad operandum, sicut agens naturale contra agens a fīto, vt patet.

Quo ad ēm conclusio est, In quolibet puro homine est tñ una operatio humana, multæ aut̄ nō humanae. Declarat̄ discursus singillatim per quatuor enumeratas partes humanae naturae, scilicet elementariæ, vegetabilē, sensitivā & rationalem. Nam ex elementariæ, & vegetabilē patet secunda pars conclusionis, quia alia, & alia est operatio harum partium, & voluntatis. Ex sensitivā vero distinguendo propriam à participato, patet q̄̄m propria habet etiam aliam operationem, participare aut̄ vnam, & est ipius, & voluntatis operatio. Ex rationali aut̄ distinguendo iei⁹ replicando de quali unitate operationis est sermo (f. penes unitatem principii propria unitute) habetur, q̄̄m vna est operatio humana in uno homine, quādā est prima pars conclusionis, quia vnum tñ est humana principium, & voluntas, quādā diversitas sit operationum humanaarum penes obiecta, quādā vocatur operatio a quibusdam. Ex quibus omnibus patet, q̄̄ sequitur conclusio quo ad veramque sui partem: nam ex hoc, quādā nulla pars humanae naturae multiplicat operationem humanaam in uno puro homine, habetur, quādā vna est operatio humana in uno puro homine, & ex ea quādā in eodem secundum diversas humanae naturae partes multiplicantur operationes non humanae, habetur quādā prēter humanae operationem sunt in uno puro homine multæ operationes, non humanae.

Notato hic, quādā hic appareat non esse hic sermonē de unitate numerali, aut̄ pure specifico operationis, cū clare confiteret, in vno eodemq; homine esse diversas temporib; humanus operationes multas secundum numerum ab eodē principio acti-

A uo humano: sed quia omnis humana operatio in uno homine ab eodem est humano principio, vna dicitur unitate formalis sui actui principii, & unitate nihilominus numerali in omnibus subordinato principio sibi obsequente, vna enim numero est moderatio humani motus à voluntate, concupiscentia, ac lingua seu manu, & simile est de alijs.

Q. preced.

Distinctio aut̄ ipse art. 5.

cistica vel etiam genera operationis humanae penes obiecta, de qua in precedentibus libris tractauimus, & discussum est in processu materiae moralis, extra p̄fens propositum est, vt patet in litera.

In corp. ar.

¶ Quo ad tertium cōcluio est. Multo magis est vna operatio in Christo, quam in quocunque alio homine. Probatur, quia & operationes elementares & vegetativae aliqualiter voluntariae erant, & sensitives nullus erat motus non ordinatus à ratione, quādā opposita in homine prō multiplicant operationes.

¶ Aduerte hic primo q̄̄ omnis motus pars

In corp. ar.

sensitivus in Christo, quam in quocunque alio homine. Probatur, quia & operationes elementares & vegetativae aliqualiter voluntariae erant, & sensitivae nullus erat motus non ordinatus à ratione, quādā opposita in homine prō multiplicant operationes.

ARTICVLVS III.

Vtrum actio humana Christi potuerit esse sibi meritoria.

A D TERTIVM sic proceditur. Vr, q̄̄ actio humana Christi non potuerit ei esse merito-

dicuntur in Christo voluntarij voluntate humana, & approbativa, vt patet, & causaliter seu imperative, pro quanto subditū erant voluntati humanae Christi, vt voluntas eius erat instrumentum ieiuniorum. His enim duobus verificatur voluntate humana Christi, quādā etiū, sicut &c. voluntarie.

¶ Aduerte tertio, quādā Aut̄ non concludit in Christo esse

3. di. 18. art.

vnam tantum operationem humanae naturae: sed cum monstrasset, in quolibet puro homine inueniri operationem quidem humanam vnam tantum, operationes autem naturae humanae secundum diversas partes multas, in Christo non solum esse operationem humanam vnam, sicut in exercitio hominibus, sed reliquias partium naturae humanae operationes in Christo ad illud vnum principium operationis humanae reduxit, ostendendo eas esse voluntarias, ac per hoc ad unitatem reduxit non scilicet, quia ex propriis actiuis principiis emanant vegetativae, & elementares, sed quodammodo, quatenus scilicet sunt voluntariae, & ideo comparatiuam concludit. Multo magis est vna operatio in Christo, quam in quocunque alio homine.

2. g. 4. 5. &

ver. q. 29. art

11. 7. ad 6. &

op. 3. c. 238.

fin.

¶ Aduerte secundo, quādā motus naturales partis vegetativae, & elementares dicuntur in Christo voluntarij voluntate humana, & approbativa, vt patet, & causaliter seu imperative, pro quanto subditū erant voluntati humanae Christi, vt voluntas eius erat instrumentum ieiuniorum. His enim duobus verificatur voluntate humana Christi, quādā etiū, sicut &c. voluntarie.

¶ Aduerte tertio, quādā Aut̄ non concludit in Christo esse

3. di. 18. art.

vnam tantum operationem humanae naturae: sed cum mon-

strasset, in quilibet puro homine inueniri operationem qui-

dem humanam vnam tantum, operationes autem naturae hu-

mana secundum diversas partes multas, in Christo non

solum esse operationem humanam vnam, sicut in exer-

citio hominibus, sed reliquias partium naturae humanae opera-

tiones in Christo ad illud vnum principium operationis humanae

reduxit, ostendendo eas esse voluntarias, ac per hoc ad uni-

tatem reduxit non scilicet, quia ex propriis actiuis prin-

cipiis emanant vegetativae, & elementares, sed quodammodo,

quatenus scilicet sunt voluntariae, & ideo comparatiuam

concludit. Multo magis est vna operatio in Christo, quam in

quocunque alio homine.

¶ Super Questionis decimanonis Articulum tertium.

T Itulus clarus est. In corpore dñe sunt conclusiones. Prima est, Christus habuit per meritum quicquid alii habent per meritum, nisi sit tale, cuius meritum derogat dignitati Christi. Secunda est directe responsua quādā, Christus potuit aliquid sibi mereri. Prima conclusio habet duas partes. Et quo ad primam probatur, Habere aliquod botum per se est nobilis, quādā habere illud per alium: fed habere per proprium meritum, est habere illud per seipso habere per meritum, est nobilis quādā fine merito: ergo Christus habuit per meritum quicquid alii habent

per

QVAEST. XIX.

per meritum. Maior probatur, quia causa per se, potior est ea, quae est per aliud. Minor probatur, sane tamen exposita, quod intelligitur per se tamquam causam non primam (quia illa est Deus, ut patet ex Apolo) sed secundariam, quia est esse Dei cooperatorem. Consequenter autem ultima probatur, quia omnis perfectio & nobilitas est Christo attri buenda.

¶ Quo ad secundam vero partem probatur conclusio, distinguendo bona in duo genera quædam, quorum quandoque absentia maiorem adimit perfectionem, quam dignitas merendi ponat, ut gloria animæ, scientia, gratia, unio personalis Verbi, quæda, quorum coæta præsencia, meliore est dignitas merendi, ut gloria corporis, ascensio, ueneratio. Stan te siquidem distinctione patet, quod probata restat conclusionis secunda pars ex illa radice. Omnis perfectio & nobilitas attribuenda est Christo. Hinc siquidem sequitur, & quod dignitas meriti attribuenda est sibi respectu bonorum tunc minorum dignitate merendi, & quod respectu maiorum bonorum tunc dignitate merendi, non habent meritum. Specie hanc autem in litera viraque bona, & probatur quod quædam Christus meruit, quæ minora sunt quam dignitas merendi, quæ pertinet ad uitriusque charitatem. Secunda autem conclusio responsiva directe quæsiro, non aliter probatur: sed ex prima probata & explanata in specialibus bonis quæ Christus meruit, relinquitur evidens.

¶ Aduerte hic, quod licet Auctor posuerit unico verbo expedire hanc questionem, dicendo quod supposita absentia quorundam bonorum, quæ de facta fuit in Christo, ut patet, ad dignitatem ipsius speciat, quod habent illa per meritum, quia quod est per se nobilis est, quod per aliud. Alius tamen Auctor orsus, monstrare voluit quare quædam potuit mereri Christus, & quædam non. Et ad hoc monstrandum accepte hinc modum habendi, scilicet per meritum vel sine merito, & inde bonum quod haberi debet, & appendit utrumque in statu cum opposito alterius, potuit enim in una parte modum habendi per meritum cum absentia quandoque boni, & in altera parte coætam præsentiam boni cum non merito. Et librando cuncta, quia inue-

ria Christus n. ante mortem fuit comprehensor, sicut & modo est: sed comprehensoris nō est mereri: charitas n. comprehensoris pertinet ad præmium beatitudinis, cum f. m. eam attendatur fructu. Unde nō vñ esse principium merendi, cum non sit idem meritum & præmium. ergo Christus ante passionem non merebatur, sicut nec modo meretur.

¶ 2 Præt. Nullus meretur id, quod est sibi debitum: sed ex hoc, q. Christus est filius Dei p. naturam, debetur sibi hæreditas aeterna, quam alii homines per bona opera merebuntur. nō ergo Christus aliquid sibi mereri potuit, quia à principio fuit filius Dei.

¶ 3 Præt. Quicumq. habet id, quod est principale, non propri meretur id, quod ex illo habito sequitur: sed Christus habuit gloriam animæ, ex qua f. m. cœm ordinem sequitur gloria corporis, ut Aug. dicit in Epistola ad Diöscorum in Christo tamen dispensatio factum est, q. gloria animæ non deriuatur ad corpus, non ergo Christus meruit gloriam corporis.

¶ 4 Præt. Manifestatio excellente Christi non est bonum ipsius Christi, sed eorum, qui ei cognoscunt, unde & pro premio promittitur dilectib. Christi, ut ei manifestetur, f. m. illud Iohann. 14. Si quis diligit me, diligetur a Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. ergo Christus non meruit manifestatione sua altitudinis.

SED CONTRA est, qd. Apost. dicit Phili. 2. Factus est obediens usq; ad mortem: propter quod & Deus exaltauit illum. Meruit ergo obediendo suam exaltationem, & ita aliquid sibi meruit.

RESPON. Dicendum, q. hæc aliquod donum per se, est nobilis, quam hæc illud per aliud: semper n. causa, quæ est per se, potior est ea, quæ est per aliud,

Finit modum habendi per meritum cum absentia exteriorum bonorum, melius enim esse, quam præsentiam corundem sine merito, conclusit in Christo fusse meritum respectu exteriorum bonorum. Et quia inuenit præsentiam interiorum bonorum cum non merito eorum, meliorem fore quam meritum eoruðem, quod

corundem oportet habere absentiam, conclusit in Christo interiora bona fusse sine merito. Hic processus est literæ, vt patet:

¶ Sed remanet hic dubium circa ronem in litera redditâ, quæ re Christus meruit exteriora bona: q. s. dignitas merendi, p. etat ad charitatem, ac per hoc præstat exteriorum bonorum præsentia coæta. Nam f. m. hanc ronem Christus est meruit scientiam, quia sciæta inferior est charitatem, ad quam spectat dignitas meriti. In litera autem compuncta sciæta inter bona non sub merito Christi, quia derogatur dignitati Christi plus neccientia quæ dicitur: quæ non meritum scientiam.

¶ Ad hoc dicitur, q. scientia tam beata q. infusa, quæ in Christo excluditur à merito, clauditur infra latitudinem gracie, & de beata pace. De infusa autem persua detur, ex eo q. comprehendunt in le dona Spiritu sancti, intellectum, sapientiam, scientiam, & confimiliam, ut patet ex superiori tractatu de scientia infusa Christi. Gratia autem plenaria, nisi defectus in Christo, maiore tollerat à Christo perfectionem, quam ponet modus habendi ex merito. Et propriea ratio literæ illata respectu exteriorum bonorum, ne haberet locum respectu scientiae influentia.

K In response, ad tertium eidem articuli aduerte respondere considerare in distinctione maioris argumenti assumpti, scilicet habito principali, accessoriis non propriis cadit suo merito. Distinguuntur n. accessoriis dupliciter, vel absolute, vel f. m. congruentiam humanorum meritorum. De primo transeat maior, sed de secundo negatur: gloria autem corporis est ad gloriam animæ accessoria, secundum congruentiam humanorum meritorum ex diuina ordinatione, & ideo sub merito cadere potest.

In response ad quartum, collige debitum nostrum erga Christum. Nam si parentibus & bensfactoribus debemus, f. m. esse quod habent in nobis, & opinionem bonam, & affectum bene-

Et epist. 56.
nō multum
remote an-
te mediūm
temp. 2.

ARTIC. III.

benevolum, & actus
reverentes, & verba
honorabilia, quanto
magis Creatori ac
Redemptori nostro
debemus, ut in nobis
esse habeat (tam in
intellectu, quam in af-
fectu, qua in verbis,
& actibus) cognitione ad
excellenter tuam, ad
recepit beneficia; &
c. Noen est id solū,
quod rerebueret illi
possimus: quoniam in
eis, quod habet in
ipso, non possimus
ei dare aut collere.
In hoc na que esse
est in nobis haberet
omnis cultus diuinus
coabit, & ad hoc or-
dinatur, in quo tota
Dei gloria extra seip-
sum consilit.

In corp. art.
D. 139.
L. 13. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

AD SECUNDUM dicendum, qd Christo, sicut quod est Deus, & Desilus, per naturam debetur gloria diuina, & dominium omnium, sicut primo, & supremo domino. Nihilominus tamen debetur ei gloria sicut homini beato, quam quantum ad aliquid debuit habere sine merito, & quantum ad aliquid cum merito, vt ex supradictis patet.

AD TERTIUM dicendum, qd redundat gloria ex anima ad corpus, est ex diuina ordinazione sicut congruentiam humano sum meritorum, * vt sicut homo meretur per animam, quem exercet in corpore, ita et remuneretur per gloriam anime, redundantem ad corpus. & propter hoc non solum gloria anime, sed et gloria corporis cadit sub merito, secundum illud Rom. 8. Vniuersificabit mortalia corpora nostra, propter inhabitantem Spiritum eius in nobis. Et ita potuit cadere sub merito Christi.

AD QUARTUM dicendum, qd manifestatio excellentiae Christi, pertinet ad bonum eius, sicut est, qd haberet in notitia aliorum, quamvis principalius pertinet ad bonum eorum, qui cum cognoscunt, sicut est quod habent in scriptis: sed et hoc ipsum referatur ad Christum in quantum sunt membra eius.

Super Quaestio: 19.
Articulum 4.

ARTICULUS IIII.

Vt enim Christus aliis mereri poterit.

Info. d. 1.
1. 10. 8. 20.
6. 8. 49.
art. 10. &
11. 10.
art. 10. &
11. 10.
6. 8. 10. 9.
26. 10. 10.
20. 10. 10.
11. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

Iulus de merito condigno intelligit, & clara est ex terminis suos declaratis.

In corp. est unica coelum in filia, Meum Christi extenuit ut alios ut mea ipsa. Probatur, & declaratur. Primo, probatur: in Christo fuit gratia, non solum in homine singulari, sed et in capite totius Ecclesie, ergo meruit ipsius. Antecedens patet ex supradictis. Consequitur, quia ex eis membris constitutis persona mynica, cuius caput, hoc est principale, est Christus. Declaratur ex similitudine i hominem, quia caput tenet fibi, & omnibus membris.

Ad hunc, qd prius legatum Christi est mereri alius ex cōdigno, ita qd fieri potest caput Ecclesie, ita solum potest mereri ex cōdigno pro alijs.

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

A SED CONTRA est, qd dicitur Rom. 5. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ: sed demeritum ad deriuatur ad condonationem aliorum: ergo multo magis meritum Christi ad alios deriuatur.

RESPON. Dicendum, qd sicut supra dictum est, * in Christo non solum fuit gratia, sicut in quodam homine singulari, sed sicut in capite totius Ecclesie, cui omnes vniuntur, sicut capiti membra, ex quibus consistunt nyslice una persona. Et exinde est, quod meritum Christi se extendit ad alios, in quantum sunt membra eius, sicut etiam in uno homine actio capitis aliqualiter pertinet ad omnia membra eius, quia non solum sibi sentit, sed omnibus membris.

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd peccatum singularis personæ non nocet nisi sibi ipsi: sed peccatum Ad eam, qui constitutus est à Deo principiū totius naturæ, ad alios per carnis propaginem deriuatur. Et similiter meritum Christi, qui est à Deo constitutus caput omnium hominum, quantum ad gratiam, le ex tendit ad omnia eius membra.

AD SECUNDUM dicendum, quod alij de plenitudine Christi accipiunt, non quidem fontem gratiae: sed quandam particularem gratiam, & ideo non oportet, quod alij homines possint alij mereri, sicut Christus.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut peccatum Ad eam non deriuatur ad alios, nisi per carnalem generationem, ita meritum Christi non deriuatur ad alios, nisi per generationem spirituale, que fit in baptismo, per quam homines Christi incorporantur, secundum illud ad Galat. 3. Omnes quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis. Et hoc ipsum est gratia, quod homini conceditur regenerari in Christo, & sic salutis hominis est ex gratia.

QUAESTIO XX.

De convenientibus Christo, secundum quod Parvus fuit Jubileus, in duos articulos divisus.

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

E INDE considerandum est de his, quae convenienter Christoper compositionem ad Patrem: quorum quedam dicuntur de ipso secundum habitudinem ipsius ad Patrem, puta, quod est ei subiectus, quod ipsum oravit, quod ei in sacerdotio ministravit: quodam vero dicuntur, vel dici possent secundum habitudinem Patris ad ipsum, puta, si Pater eum adoptasset, & quodcum prædestinavit.

Primo igitur considerandum est, de subiectione Christi, ad Patrem.

Secundo, De eius oratione.

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

fanctorum autem merita alii prodebet profunda de cogno. Autem vero in effusione ad terrum dixit, qd fuf siciebat ad solutionem argumenta, qd non oportet sanctos mereri pro aliis, cu quo verum quoq; est, qd non potest sanctorum meritu esse pro alio ex condigno.

Quaest. 8.

87

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

Super Questionis 20 Articulum primum.

T Itulus clarus.

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

In corp. vna est conclusio Christus est subiectus Patri tripliciter, sicut bonitatem, seruitute, & obedientiam, probatur primo, Natura humana ex sui conditione habet triplicem hoc est subiectioem ad Deum: ergo Christus est tripliciter subiectus Patri. Antecedens manifestatur in singulis tribus subiectiōib. Cōsequentiā probatur, quia cuique habet naturā convenientem, qd propria sunt illi naturae. Declaratū fēcūdū cōclūsū auctōritatib. Singulas subiectiōes auctōritas elicit Christo.

1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.
1. 15. 21. 10.

In ratione ad prius habes rationem